

Cum era și firesc, cel de-al doilea concert al integralei ciclului vivaldian *L'estro armonico* — realizată de Nicolae Iliescu la pupitrul Orchestrei de cameră a Filarmonicii „George Enescu“ — a păstrat, în linii mari, caracteristicile interpretative care au făcut din primul concert unul dintre evenimentele de mare ale stagiunii, fără a se înălța totuși deasupra oricăror observații critice. Faptul că între cele două „reprize“ ale integralei timpul a fost atât de scurt (3 iunie — 22 iunie) a permis, desigur, perceperea actului artistic în totalitatea lui — dar, în același timp, nu a îngăduit dirijorului rezolvarea problemelor rămase în suspensie. (O va face însă, cu siguranță, în perioada de pregătire a înregistrării pentru Casa de discuri „Electrecord“ — prin care se va desăvârși, în vederea fructificării depline, laboriosul demers interpretativ al acestui grup de muzicieni pasionați, căruia melomanii îi datorează și gravarea integralei celor 12 *Concerti grossi op. 6* ale lui Corelli). Nouățile prezentate de programul al doilea au privit mai cu seamă contribuțiile solistice: alături de — sau alternativ cu — Cristina Anghelcscu, Ștefan Ruha și Dorina Mangra (participanți și la primul concert și nedezmințindu-și aici meritele și nici scăderile constatate acolo), au evoluat de astă dată Ion Voicu, Mădălin Voicu și foarte tânărul Florin Ionescu-Galați, iar alături de aportul violoncelistului Dan Cavassi trebuie menționat și acela al clavicinistei Martha Joja. Cu toate acestea, am remarcat cu bucurie și un sensibil progres al orchestrei: dacă în concertul precedent capacitatea de comunicare a emoției artistice a scăzut către sfârșit, diminuată de un soi de oboseală care părea a pune stăpânire pe instrumentiști — aici, dimpotrivă, un veritabil crescendo al încărcăturii expresive a încheiat acest temerar și inspirat act artistic.

Cristina Buciu — Dan Dediu

Un recital de sonate (și încă de dificultate majoră: a IV-a de Ysaye, *opus 30 nr. 2* de Beethoven, *Sonatina* de Eduard Terényi și *opus 94* de Prokofiev) reprezintă o probă de maturitate pe care nu mulți instrumentiști sînt capabili să o înfrunte încă înainte de a absolvi studiile medii — așa cum a făcut-o acum, cu succes indiscutabil, violonista Cristina Buciu, elevă în clasa a XI-a la Liceul de artă „George Enescu“ (clasa prof. Rudolf Stamm). E drept însă că recitalurile anterioare, susținute tot la Ateneu, ca și concertele cu diferite orchestre simfonice din țară, au constituit pentru tinăra interpretă o solidă pregătire, de care a beneficiat în acest nou și important contact cu publicul bucureștean (la 24 iunie). Încă de la primele măsuri ale *Sonatei pentru vioară solo* a lui Ysaye (în pofida tracului ce marchează, inevitabil, orice început de recital), Cristina Buciu s-a relevat drept o violonistă inteligentă și sensibilă în egală măsură, cu o tehnică aptă să depășească problemele deloc simple ale unei scriituri polifonice și de virtuozitate în același timp, tinzînd — și izbutînd, în măsura în care substanța muzicală însăși o permite — să convertească, sub efectul gândirii și al trăirii deopotrivă, virtuozitatea în expresivitate.

O a doua dovadă de maturitate — după aceea a alegerii programului — a constituit-o faptul că, renunțînd la avantajele pe care le oferă (în această fază a evoluției unui foarte tânăr interpret) colaborarea cu pianistul corepetitor cu care lucrează de obicei, Cristina Buciu a apelat la un coleg de generație: Dan Dediu, eminent student la clasa de compoziție a lui

Ștefan Niculescu de la Conservatorul „Ciprian Porumbescu“ și — cum s-a dovedit — pianist de reală valoare. Interpret ideal pentru muzica de cameră. Dan Dediu înțelege cu adevărat importanța conlucrării și nu caută nici o clipă să-și domine partenerul. Nici chiar atunci cînd partitura ar justifica-o — așa cum se întîmplă în *Sonata* lui Beethoven. Puterea de a construi interpretarea ca pe un tot, nu ca pe o înlînțuire a patru părți mai mult sau mai puțin independente, precum și o vigoare aparte în crearea și susținerea tensiunii a caracterizat versiunea pe care cei doi tineri instrumentiști au realizat-o aici, înscrind-o în stilul de execuție beethovenian fără a copia însă în vreun fel modelele ilustre ale acestuia.

În sfîrșit, partea a doua a recitalului a demonstrat profundă înțelegere a creației contemporane — firească pentru un compozitor în formare, cum este Dan Dediu, dar puțin obișnuită pentru un instrumentist în formare, cum este Cristina Buciu. Cu degajarea pe care i-o conferă deplina siguranță în cînt, violonista a evidențiat în chip fericit, în *Sonatina* lui Ede Terényi, contrastul dintre muzica de atmosferă a recitativului și muzica de forță a toccatei, pentru a entuziasma în cele din urmă publicul prin modul spirital de a exprima (cu constantă grijă pentru detaliu, ca și pentru suflul larg al discursului) și sarcasmul lui Prokofiev și ironia lui fină și neașteptata lui duioșie și trepidanta lui vitalitate.

Luminița VARTOLOMEI

Ilinca Dumitrescu

Găzduit de studioul de concerte al Radioteleviziunii, al IX-lea recital de pian susținut de Ilinca Dumitrescu sub genericul „Decenii contemporane“ — ciclul inițiat cu mai bine de trei ani în urmă, în septembrie 1983 — s-a constituit într-un remarcabil eveniment al stagiunii camerale actuale. Interpretă legată, într-o primă direcție a activității sale concertistice, de literatura pianistică de tradiție, Ilinca Dumitrescu se definește ca muzician complex și prin abordarea constantă, în performanțe artistice de înaltă ținută, a creațiilor secolului XX, surprinse în varietatea, adesea deconcertantă, a aspectelor lor caracteristice. Trebuie însă subliniat faptul că, în cazul recitalurilor de acest gen, modelate cu neobosită energie și deosebită clarviziune, meritul incontestabil îi revine pianistei Ilinca Dumitrescu nu numai pentru efortul de promovare a muzicii contemporane, ci și pentru calitatea însăși a interpretării. Recitalul din 2 iunie, deosebit de amplu și consistent, s-a dovedit a fi o veritabilă probă de rezistență, de flexibilitate la capitolul stăpînirii tehnice și al parcurgerii nuanțate a sinuoaselor traectorii componistice. Reliefarea elementelor principale de sens muzical, apropierea sensibilă de ideatica bogată a muzicii tălmăcite s-au conjugat cu simțul deosebit al interpretei în selectarea atentă a partiturilor (în majoritate prime audiții) și cu structurarea programului ce a ținut cont de criteriul varietății atât în privința apartenenței lucrărilor la felurite zone cultural-muzicale, cît și în cea a diverselor stiluri proprii acestora. Partituri complexe, de largi dimensiuni au alternat cu miniaturi avînd rol de liant între lumi sonore diferite ca expresie, ca atmosferă.

Creația unui compozitor consacrat al secolului XX — Olivier Messiaen — a fost ilustrată în program prin 2 *Piese* purtînd în esență virtuțile muzicii creatorului francez: contraste puternice, diferite sugestii timbrale, deosebită bogăție ritmică, fantezie debordantă în crearea și desfășurarea fluxului sonor cu puternice ecouri emoționale.

Plecind de la tema binecunoscută a piesei schumanniene *Visare, Variațiuni* de Roman Vlad, intitulată *Sognando il sogno*, în primă audiție, au creat un univers special, învecinat cu trăirile subconștientului ce prefacă amintirea motivului principal într-un nucleu supus deformărilor atonale, procesului de destrămare, prin procedee repetitive și prin reducerea progresivă a întregii teme la un singur interval-lemnă, cvarta perfectă.

3 *Piese* din ciclul „Scarlattiana” și 5 *Piese* din ciclul „Jocuri pianistice” (Moduri asimetrice în octave, Second-clock, Pol-Antipol, Gesang — Hommage à Brahms, Alla Prokofiev), prime audiții, de compozitorul clujean Ede Terényi, s-au înscris în spiritul divertismentului, al inventivității exteriorizate în pasaje de virtuozitate (apropiate, ca scriitură, în cazul primelor piese — ornamente, note repetate, arpeggii, desene melodice — de sclipitoarele sonate scarlattiene, dar proiectate pe axa verticală a armoniilor renașcentiste) sau, în cazul celor 5 *Piese*, în plastica redare a unei idei sau stil muzical.

Phonologos III de Sorin Lerescu se situează pe linia ultimelor lucrări ale tinărului compozitor, construite după principiul acumulărilor progresive, al transformărilor lente, creații ancorate în sistemul intonațional modal. Gîndită inițial pentru orgă, partitura cuprinde numeroase planuri ce se interferează într-un joc al mai multor voci de coloratură gravă.

Inscripția folclorică, materializată într-o tematică vioaie, ritmuri pregnante, polimetrie, a caracterizat energic și concisul *Rondo* de Romeo Ghircoiașiu, urmat în program de *Diptic* („Ecoui de jazz”) de Paul Rogojină (o altă primă audiție). Pornit din registrul supraacut al pianului (în prima din piesele dipticului — *Înălțimi*) alternanța de factură improvizatorie a structurilor bazate pe clustere, pe cele repetate obsesiv și înveșmîntate în formule ritmice pregnante, continuă — răsturnat, în registrul grav, în piesa a doua, sugestiv intitulată *Adîncuri* — procesul de filtrare a muzicii de jazz reduce la „cite” melodico-ritmice caracteristice. Atmosfera, mai ales în finalul *Adîncurilor*, împrumută din spiritul incitant al genului de referință.

Moment de greutate al recitalului, *Tripticul* compozitorului Sigismund Toduță s-a profilat, asemenea întregii creații a maestrului clujean, într-o solidă construcție muzicală, cu putere de sinteză. Întrepătrunderea filonului bizantin (prezent în inspirata melodică a *Tripticului*) cu forme de barocă amintire și exprimarea lor în limbajul muzical modern alcătuiesc fondul unei lucrări de maximă concentrare a expresiei, alcătuită din *Preludiu*, de factura unui recitativ cu fior tragic, *Coral*, bazat pe o temă bizantină de mare susținere interioară, concentrînd întreaga esență a ciclului și *Toccata*, amplă, construită în succesive ascensiuni spre culminația finală.

Pianista Ilinca Dumitrescu a încheiat recitalul cu un capitol inedit, cu iz exotic, de proveniență impresionistă în cazul celor două miniaturi de Cyril Scott (*Dans exotic și Țara lotusului*) și extrem orientală în *Sonatina op. 13* a compozitorului japonez Hisatada Osaka. Această din urmă lucrare oglindește efortul componistic de implantare a fondului melodic de sorginte niponă într-un tipar formal de proveniență europeană, efort rămas încă la stadiul de alipire și nu de asimilare a două moșteniri culturale distincte.

Clădit din maxima concentrare și deosebita înțelegere a unui interpret cu puternică personalitate artistică, recitalul pianistei Ilinca Dumitrescu, prefațat de cuvîntul compozitorului Doru Popovici, a constituit un aport esențial și necesar pentru înțelegerea fenomenului muzical contemporan.

Antigona ALEXANDRU

Corul Filarmonicilor „George Enescu”

Afișul concertului susținut vineri 17 iulie în sala mare a Ateneului de corul Filarmonicii „George Enescu” dirijat de Nicolae Bica promitea un eveniment al vîștei muzicale, căci anunța un program de creații românești — pagini ale cîtorva dintre autorii de referință ai genului, reprezentînd maturitatea compoziției noastre corale actuale.

Există o anumită strategie a alcătuirii unui astfel de program, diversitatea expresivă conferindu-i consistență și pregnanță. Optînd însă pentru lucrări destul de apropiate ca factură, concepția dirijorală a învăluit fiecare dintre opusuri într-o ambianță statică, estompîndu-le astfel individualitatea în tonuri austere. S-a remarcat mai degrabă lucrul sonorității lor în sine, al momentelor armonice — în acest sens relevîndu-se importanța acordată registrului grav, al bașilor, ceea ce a conturat o tentă de prestanță sobră imaginilor muzicale — și mai puțin o conducere tensională a dramaturgiilor componistice. Tot în sfera elaborării sonorităților ar trebui menționat că, dintre cele patru partide ale ansamblului, cea a altistelor s-a detașat prin robustețea și rotunjimea timbrală.

Vibrația de autentic patriotism a mesajului înălțător dăltuit în amplul poem coral *La ivit de zori* de Irina Odăgescu-Țuțuianu, sau în lucrarea cu tentă imnică *Pămînt de dor, România* de Radu Paladi, s-a degajat din coloritul aparte, elegant arcuit al armonizării modale. Un relief expresiv destul de apropiat — cu unele nuanțe de rigiditate statuară — a caracterizat și tablourile de un lirism contemplativ al evocărilor naturii și sensibilității proprii spiritualității românești, văzute prin prisma spațiilor de largă întindere zugrăvite de Liviu Comes în piesa *Septemurie*, sau a coloritului vag impresionist al pastelului *Iarna* de Mircea Neagu. Am întrezărit din versiunea *Scurtei suite* de Alexandru Pașcanu potențialul de energie și vervă, de strălucitor pitoresc, de proșpețime și pregnanță creionat prin rafinata trimitere la tezaurul moștenirii folclorice, dar patina acestei obiectivități interpretative ce s-a așternut asupra întregului program a netezit și aici forța contrastelor și dinamismul desfășurării muzicale. Mai multă spontaneitate, căldură și implicare afectivă ar fi condus poate la o mai accentuată putere de convingere, la un plus de vigoare a talmăcirii trăirii artistice.

Anca Ioana ANDRIESCU

Concert — eveniment

Poate acest titlu ar părea pretențios celor care ar afla că el se referă la concertul (unul din destul de numeroasele în acest an) claselor de compoziție, ce a avut loc miercuri 3 iunie a.c., în sala Enescu a Conservatorului bucureștean. Totuși autorul acestor rînduri își susține ideea exprimată în titlul amintit plecînd de la puternica impresie pe care i-a produs-o audierea *Cvartetului de coarde* de Dan Dediu (anul II clasa conf. univ. Ștefan Niculescu). Despre Dan Dediu s-a scris deja, este deja considerat o mare promisiune a compoziției românești. Lucrarea pe care am ascultat-o în acest concert depășește însă stadiul de compoziție de școală „cu perspective” intrînd în rîndul opusurilor de certă valoare, mai mult chiar, este investită cu un procentaj indubitabil de originalitate. Cu toții așteptăm (și mai și încercăm „în timpul liber” să facem!) „Marea sinteză” a secolului XX adunînd experiențele bogate ale ultimilor decenii, topindu-le și turnîndu-le apoi în noi forme sintetizatoare. S-a născut oare Bach-ul secolului nostru, este printre noi? Sigur ar fi prematur (și hazardat) să